

РЕЦЕНЗИЈА НА РАКОПИСОТ СО „МАКЕДОНЦИТЕ ВО РАМКИТЕ НА КРАЛСТВОТО СХС/ЈУГОСЛАВИЈА, БУГАРИЈА И ГРЦИЈА (1919-1941)” ОД ВОН. ПРОФ. Д-Р ВЕРИЦА ЈОСИМОВСКА, ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр.1602-52/8 од 196. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултет за образовни науки, одржана на 20 мај 2024 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Стојко Стојков, редовен професор, Факултет за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, избран во научната област средновековна историја и византологија, според меѓународната Фраскатијева класификација;

- д-р Оливер Цацков, вонреден професор, Факултет за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, избран во научната област историја на Македонија и историја на најновиот век, според меѓународната Фраскатијева класификација

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „МАКЕДОНЦИТЕ ВО РАМКИТЕ НА КРАЛСТВОТО СХС/ЈУГОСЛАВИЈА, БУГАРИЈА И ГРЦИЈА (1919-1941)” од авторката вон. проф. д-р Верица Јосимовска, наменет за студентите на прв циклус студии на Факултетот за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

Ракописот со наслов „МАКЕДОНЦИТЕ ВО РАМКИТЕ НА КРАЛСТВОТО СХС/ЈУГОСЛАВИЈА, БУГАРИЈА И ГРЦИЈА (1919-1941)” припаѓа во научната област историја на Македонија (6.01.01.01) според меѓународната Фраскатијева класификација.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Учебникот „МАКЕДОНЦИТЕ ВО РАМКИТЕ НА КРАЛСТВОТО СХС/ЈУГОСЛАВИЈА, БУГАРИЈА И ГРЦИЈА (1919-1941)” од вон. проф. д-р Верица Јосимовска е наменет за студентите на прв циклус студии на студиската програма Историја и археологија, модул историја - наставна насока, на Факултетот за образовни науки на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип. Учебникот е конципиран и пишуван според наставниот план и програма за реализација на наставниот предмет Македонците во рамките на Кралството СХС/Југославија, Бугарија и Грција (1919-1941), кој студентите го изучуваат како задолжителен предмет во шести семестар, со седмичен фонд на часови (2+2+1) и со 6 ЕКТС.

Податоци за обемот на ракописот: Ракописот е напишан на 120 страници, А4 формат – со проред: единечен, фонт Arial, со македонска поддршка и големина на буквите 11. Истиот е поткрепен со слики и табели кои ќе го олеснат процесот на учење и разбирање на предвидените содржини. Овој ракопис соодветствува според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Според нашите сознанија учебно помагало со слична тематика авторот има објавено скрипта со наслов „Македонците во рамките на балканските земји меѓу двете светски војни“ издадена во 2020 год. во коавторство со проф. д-р Тодор Чепреганов. Авторот сметал дека овој ракопис треба да ги вклучува знаењата од досегашното искуство во наставата и ги поврзува предавањата со вежбите, овозможувајќи значителен континуитет во совладувањето на наставните единици. Учебникот е надграден со теориски материјал, со слики, со извадоци од оригинални текстови, документи и дополнителна литература.

Краток опис на содржината: Ракописот е во согласност со методологијата на научниот пристап на академското пишување, јазикот и стилот на пишување се јасни, разбирливи и конкретни за темите кои се опфатени. Библиографијата е систематски наведена, вклучува современа интернационална литература, како и домашни истражувачки библиографски единици.

Содржински учебникот е претставен во 6 поглавја со наслови и поднаслови. На крајот секое поглавје завршува со прашања за дискусија и избрани библиографски единици кои ќе и помогнат на студентите во проширување на информациите за темата и продлабочување на знаењата.

Првата глава со наслов *Версајска мировна конференција* ја прикажува работата на конференцијата и склучувањето на мировните договори со победените земји во војната. Особено е потенцирана моќта на големите сили, земји победнички, во содржината на мировните договори со кои се менува и политичката карта на Европа. Во посебен поднаслов е обработена меѓународната организација Друштво на народите, со нејзините програмски цели и активности во периодот меѓу двете светски војни.

Во втората глава авторката го обработува македонското прашање на Париската мировна конференција и пред Друштвото на народите. Прикажани се ставовите на големите сили во врска со одредувањето на државно-правниот статус на Македонија. Посебно внимание е посветено на активностите на македонската емиграција која преку апели, писма, статии во печатот, која го брани правото на македонскиот народ на национално самоопределување, втемелено врз сознанието за постоењето на самостоен културно-национален субјективитет.

Третата глава *Македонците во рамките на Кралството на СХС/Југославија* преку повеќе поднаслови ги прикажува општествено-економските прилики, политичките активности, просветните и здравствените состојби во делот на Македонија во рамките на Кралството на СХС/Југославија. Посебно е анализирана асимилаторската и денационализаторската политика на власта кон Македонците, изразена преку образовниот процес, аграрните реформи, практикувањето на насилничка политика, прогонување на носителите на национални манифестации и ослободителни стремежи.

Четвртата глава го опфаќа животот на Македонците и македонската емиграција во делот на Македонија во рамките на Бугарија. Македонската емиграција во Бугарија непосредно по војните која се доживувала како раководен фактор на македонското националноослободително движење во целина, но со текот на времето се интегрирала во постојните политички и државни структури на бугарската држава. Бугарските државни фактори, користејќи го македонското прашање за своите државни и партиски интереси, како и за ревизионистичките

цели во однос на Македонија го толерирала дејствувањето на ВМРО во границите на Бугарија, познато како „држава во држава“. Однесувањето на бугарската политика кон малцинските права на македонскиот народ (малцинство), во суштина, со ништо не се разликувала од односот на грчката и српската политика.

Петтото поглавје обработува содржини кои се однесуваат на положбата на Македонците во делот на Македонија во рамките на Грција. И покрај притисокот на Друштвото на народите за остварување на правата на малцинствата, Македонците биле изложени на изразена асимилаторска и денациолизаторска политика и непризнат

национален идентитет, демографски промени, процес на обезличување, на бришење на сè што носи македонско-словенско обележје, имиња на реки, на планини, локални топоними, забрана за користење на македонскиот јазик и терор што го спроведувала грчката власт.

Последната тема која авторот ја обработува во учебникот е Македонското националноослободително движење меѓу двете светски војни. Војните и поделбата на Македонија создале нови услови и престојување на револуционерните сили во деловите на поделената земја. Македонското националноослободително движење доживеало тежок удар, разединето со различни концепции за иднината на Македонија, но често и инструмент во рацете на различни политички фактори.

На крајот од учебникот авторката приложила и литература која е користена во изработка на овој ракопис и истовремено да послужи како дополнителна информација на студентите кои имаат желба за проширување на своите сознанија.

Вака конципираната содржина на ракописот нуди голема можност за користење на овој материјал не само од страна на студентите, туку и пошироко од страна на поширока читателска публика која покажува интерес во проучување на оваа проблематика.

ЗАКЛУЧОК

Рецензентска комисија врз основа на горенаведената анализа смета дека поднесениот ракопис „Македонците во рамките на Кралството СХС/Југославија, Бугарија и Грција (1919-1941)“ е напишан според програмската содржина и обемот на предметот за којшто е наменет.

Авторката на овој труд применува современи начела и принципи и од методски и од методолошки аспект и ги следи општоприфатените стандарди и содржини за тоа како треба да биде конципиран еден учебник. Опфаќа научни и стручни содржини, кои со јасен и разбирлив стил ја обработуваат положбата и статусот на Македонците во периодот меѓу двете светски војни во деловите од Македонија во рамките на Кралството на СХС/Југославија, Бугарија и Грција и на студентите им нуди солидна основа за понатамошни анализи, проучувања и критички став кон оваа проблематика.

Поради тоа, како членови на Рецензентската комисија, со задоволство им предлагаме на членовите на Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки да ја прифатат позитивната рецензијата на овој учебник и го одобрат за негово користење.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Д-р Стојко Стојков, редовен професор, с.р.

Д-р Оливер Цацков, вонреден професор, с.р.